

11.11.2020

Hämeen ammattikorkeakoulu kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa OKM:n esitykseen laiksi tutkimustietovarannosta.

Hämeen ammattikorkeakoulu katsoo, että esityksen lähtökohdat ovat pääosin kannatettavia.

Hämeen ammattikorkeakoulun tekemiä huomioita esityksestä laiksi tutkimustietovarannosta:

1. Kuinka menetellään tutkimuksissa, joissa yksittäinen tutkija toimii rekisterinpitäjänä? Tietosuoja-asetus määrittää, kuinka rekisterinpitäjyys syntyy.
2. Tekstissä ohitetaan melko kevyesti lain toteutumisesta aiheutuvat kustannukset.
3. Tutkimustietovaranto-palvelun käytön velvoittavuus jatkossa: onko yksittäinen tutkija lainsäädännön perusteella velvollinen luovuttamaan tietonsa?
4. Datan omistajuus ja käyttöoikeudet jatkossa: mikäli data tuotettu yhteishankkeessa, voi datan omistajuussopimus estää datan metatietojen luovuttamisen tutkimustietovarantoon.
5. Lisäksi seuraavassa esitettyyn kaipaamme täsmennystä:

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin tietojen käsittelystä opetus- ja kulttuuriministeriössä kansallisen tutkimusjärjestelmän tilastoinnissa ja ohjaamisessa, mikä on opetus- ja kulttuuriministeriön lakisäätötehtävä. Kyseisen momentin toisessa virkkeessä säädettäisiin mahdollisuudesta siirtää salassapitosäätöjen estämättä opetus- ja kulttuuriministeriön tilastointi- ja ohjaamistarkoituksiin myös julkisuuslain 24 §:n 21 kohdassa tarkoitetut asiakirjat, jotka koskevat opinnäytetyön tai tieteellisen tutkimuksen suunnitelmaa tai perusaineistoa taikka teknologista tai muuta kehittämistyötä tai niiden arviointia. Näiden asiakirjojen avulla on muun muassa sanalouhinnan keinoin mahdollista analysoida tilastollisesti tekeillä olevaa tutkimusta ilman että analyysi paljastaa mitään yksittäisestä tutkimushankkeesta. Tutkimustietovarannon toimijoista suurin osa tulee julkisuuslain soveltamisalan alle. Julkisuuslain 24 §:n 21 kohdassa tarkoitettuja asiakirjoja luovuttaessaan tällainen toimija suorittaa kyseisessä lainkohdassa tarkoitetun intressipunninnan tapauskohtaisesti. Tutkimustietovarantoon kuuluu myös suuri joukko tutkimusta rahoittavia säätiöitä, joihin ei sovelleta julkisuuslain salassapitosäätelyä. Tutkimussuunnitelma tulee julkisuuslain salassapitosäätöjen alle, kun säätiö luovuttaa suunnitelman opetus- ja kulttuuriministeriölle.

- i. Mitä tilastoinnilla ja ohjaamisella tässä tapauksessa tarkoitetaan?
- ii. Mitä tässä tapauksessa tarkoitetaan ”salassapitosäätöjen estämättä”?
- iii. Tarkoitetaanko tässä itse asiakirjoja eikä asiakirjojen metatietoja?

Lausunnon allekirjoittaja

Janna Salminen

Vararehtori, Hämeen ammattikorkeakoulu